

Hoofdweg (een mogelijke lijn) - script Radna Rumping, juli 2021

1. Je besluit je haar te laten groeien

Je besluit je haar te laten groeien, en je kunt het niet meer stoppen.

Het groeien gaat zo traag, van dag tot dag is er geen verschil merkbaar. Het is geen zichtbare verandering, geen grootse. Radicaler is het afknippen van haar: ik gooi mijn leven om en knip mijn haar af. Of scheer het af. Dat is één gebaar, met een direct effect; een effect van bevrijding, onthulling, opluchting. Je kunt je daar ook een geluid bij voorstellen; het snerpnd knippen van de schaar, de zeurende brom van de tondeuse. Weten dat je je haar niet meer gaat afknippen is geen gebaar, het is een stil weten. Iets wat van binnenuit gebeurt.

Natuurlijk zijn er andere varianten, andere mogelijkheden en onmogelijkheden; haar blijkt langzamer te groeien dan gehoopt, haar kan uitvallen, of juist krullen tot een volle bos, in elkaar gaan klitten, grijs worden. Je kunt ook sneller de transformatie van kort naar lang maken, met extensions of een pruik. Dat kan ook. Maar wat als je haar gestaag groeit, en je weet dat er geen weg meer terug is? Je scrollt achterwaarts naar de vorige zomer, of de zomer daarvoor; je haar was toen korter en eigenlijk stond dat je beter. Ok, je was toen ook één, of twee, of drie jaar jonger, maar het kortere haar versterkte jeugdigheid; je leek levendiger, meer aanwezig. Lang haar geeft je gezicht een uitstraling die we op een goede dag als serene kunnen omschrijven, maar je op mindere dagen eerder slaperig doet lijken, alsof je alles maar laat hangen.

Grow your hair! Stay in bed! zongen Yoko Ono en John Lennon ruim vijftig jaar geleden vanuit een bed in een hotel aan de andere - de meer rijke - kant van de stad.

Bed Peace. Hair Peace.

Hun beroemde 'bed-in' vond plaats tijdens hun huwelijksreis, als een happening - een samengaan van een conceptueel kunstwerk en een publiciteitsstunt - om wereldvrede te bevorderen. Zeven dagen lang lieten ze zich in hun hotelkamer omringen door pers en andere bezoekers om liggend in bed, onder fris witte lakens, over vrede te spreken.

Het was een decadent protest, met iedere ochtend verse jus en een perfect gekookt eitje. Een kamer met wit tapijt dat tegenwoordig iedere vier maanden vervangen wordt om het smetteloos te houden. Een kamer die deze zomer voor bijna 2000 euro per nacht verhuurd wordt. Er is van alles te zeggen over de 'bed-in', en er is ook al zoveel gezegd, maar laten wij nu inzoomen op de innerlijke, onbeduidende, trage actie die hier expliciet wordt gemaakt: in bed blijven, en - je haar laten groeien.

Hoe werkt dat, actievoeren voor vrede door je haar te laten groeien? Stel je haar is kort, dan is het niet zomaar lang. Yoko had natuurlijk al lang haar - het heeft vast jaren geduurd voordat het op die lengte was, ver over haar schouders - en John sloot zich bij haar aan. Vaak lees ik onder Youtube video's met plezier de reacties, maar in dit geval wend ik mijn ogen af; onder video's van de zanger en de kunstenaar samen (muziekclips, interviews, of opnames van de 'bed-in') beland ik in een mijnenveld van meningen en verwensingen door mensen die hen denken te kennen, en zo van hun eigen gelijk overtuigd zijn, vooral als het gaat om het kleineren van haar. Dus ik wil daar niet nog een mening aan toevoegen. Yoko en John kunnen voor zichzelf spreken, en hebben dat volop gedaan.

Je haar laten groeien had in de jaren '60 - afhankelijk van wie je was en waar je je bevond - een andere politieke betekenis dan nu, en we kunnen ons daar iets bij voorstellen, dankzij de eindeloze hoeveelheid beelden uit die periode die nog steeds circuleert. Maar hebben we ook een beeld bij hoe het voelt? Hoe het haar zelf voelt, en hoe het voelt te weten dat het groeit.

Je kunt het expliciet maken, je kunt er voortdurend over praten, maar op een dag maakt het haar zichzelf kenbaar, en merkt iemand vast het verschil op, terwijl je zelf al die tijd al weet wat er gaande is.

Wat ben je aan het doen?

Oh, niets bijzonders, ik hang hier gewoon een beetje rond (laat stilletjes haar groeien).

Op de cover van haar boek Grapefruit, de versie uit 1970, prijkt een zwart-wit portret van Yoko Ono. Haar gezicht omhuld met lang zwart haar, een beetje pluizig. Haar blik is open en observerend, gericht op de lens. Een glimlach, zacht. Ze weet precies wat ze aan het doen is.

(intermezzo)

Wat ik van je vraag is een grote lenigheid

Stel je een lijn voor

En volg die lijn

Componist La Monte Young maakte in 1960 de volgende instructie:

“draw a straight line and follow it”

Ik weet niet of de lijn waar we nu zijn recht is

Ik zie een andere beweging

Pak een bal, werp de bal op, en volg de bal

Je pakt hem nogmaals, werpt verder, de bal rolt door,

Je pakt hem nogmaals, en langzaam begint zich een lijn te vormen

Soms raakt de bal zoek

Soms vangt iemand anders de bal op en werpt hem verder

Soms rolt de bal sneller dan je dacht en moet je er gehaast achteraan rennen

Maar nu rennen we even niet.

We lopen

Langs de Hoofdweg. Het gaat bijna vanzelf, je hoeft de weg niet te vinden, of constant te twijfelen of je nog wel de goede richting uitloopt, want de weg is er al.

Wat ben je aan het doen?

Oh, niets speciaals, ik loop gewoon langs de Hoofdweg (maakt stilletjes een lijn).

2. Golfengtes

Als ze over het werk van Sands Murray-Wassink vertelt, de kunstenaar met wie ze het afgelopen jaar veel tijd heeft doorgebracht, maakt haar hand vaak een beweging van een doorgaande, rechte lijn.

“Kijk” zegt ze; “Deze lijn is Sands. Hij maakt sinds begin jaren negentig werk, en is nooit meer gestopt. Hij heeft een dagelijks ritme. Hij tekent, schildert, schrijft, en verzamelt parfums vanuit zijn overvolle atelier aan huis. Hij accepteert al zijn kunst van zichzelf en gooit niets weg. Hij noemt die manier van werken ‘Survival Acceptance Art’. Zijn ‘body of work’, of oeuvre, is constant gegroeid. Ook in de jaren dat niemand naar zijn werk vroeg, niemand zijn werk zag, en zijn partner Robin zijn enige publiek was.”

Dan maakt ze een golvende beweging met haar hand, een opeenvolging van kleine golven; en zegt: “kijk; dit is de tijd. Dit is wat er op dat moment ‘leeft’, hoe de maatschappij zich beweegt, hoe er wordt gedacht en gesproken. Wat er in de mode is. En soms ligt de lijn van Sands helemaal buiten de golven van de tijd. En soms komen ze perfect samen.”

Net zoals zij keek naar de manier waarop Sands zijn loopbaan en kunst had vormgegeven, had Sands gekeken naar andere kunstenaars van generaties voor hem, die hij zijn ‘guiding lights’ noemde. Dit waren vrouwelijke kunstenaars, van wie velen tijdens hun leven weinig erkenning hadden gekregen - of in ieder geval minder erkenning dan hun mannelijke generatiegenoten.

Hij had zorgvuldig bestudeerd hoe zij om waren gegaan met zichtbaarheid (of het gebrek daaraan), hoe hun werk ontvangen en gedeeld werd in de buitenwereld, wat er nodig was voor dagelijkse overleving, en wat dit alles betekende voor hun loopbaan, en de zorg voor hun nalatenschap. Nu Sands 47 was, begon hij sterker over zijn eigen nalatenschap na te denken. En daarover zei hij, terwijl haar recorder al ruim 2 uur aan het opnemen was en de koekjes nog steeds niet aangebroken waren:

“Het is niet zo belangrijk om herinnerd te worden. Het is meer dat ik een effect wil hebben in de wereld. Het gaat om change, om verandering. En dat heb ik al gedaan, Robin en ik samen, dat is al een relatie van verandering. En dat is al invloed hebben in de wereld, op iemand. We hebben ook invloed op elkaar. Het is niet dat ik Sands Murray... Het gaat niet alleen om mij, het heeft met mij te maken, maar het gaat niet alleen over mij omdat het over relaties gaat. Het gaat ook over Carolee, over Hannah, over Adrian, over wie dan ook...”

Het viel haar op hoe er in de afgelopen jaren allerlei vrouwelijke kunstenaars plotseling ‘ontdekt’ werden. Vrouwen van tachtig plus kregen ineens hun eerste solo show in gerenommeerde musea. In lovende persberichten werd geschreven over hoe ze hun tijd ver vooruit waren. Maar was dat zo? Over welke tijd hebben we het hier? Ze waren er toch? En hoe kon het zo zijn dat ze nu ‘opeens’ ontdekt werden? Voor velen kwam het te laat; de ontdekking vond plaats na hun dood. De ontdekking vond plaats nadat lichamelijke en geestelijke gezondheid was aangetast door stress, armoede, tegenslag. De ontdekking vond plaats nadat kleine kiemen van bitterheid uit waren geschoten tot ferme takken met diepe wortels.

En voor sommigen kwam het gewoon. Niet te laat, niet op tijd. Het kwam, en met een licht spottende glimlach stond de kunstenaar daar, op de opening, in een nieuwe zijden blouse die mooi afstak tegen de vertrouwde lipstick. Waarom ook niet.

‘Ik wil niet bitter worden’

Ze sprak de zin nu maar hardop uit, om mogelijke bitterheid - een reëel gevaar - te bezweren.

Zij, bitter? Nee toch? Ze wist zich al jaren soepel te manoeuvreren langs en door de golven, en had geleerd zich in heel verschillende situaties staande te houden, met een zachte glimlach, ronde schouders, een open blik.

En ze dacht; de ander ziet het toch?

Maar soms leek de ander het niet te zien.

Ja, het had met tijd te maken. Het verstrijken van tijd. Waarin ook een leven dat nooit heel gepland was, zich toch begint uit te stippelen in een pad. Het is ons aangeleerd dat pad eerder als een roltrap te beschouwen, je stapt erop en zoekt haast vanzelf omhoog; van alleen naar een stel naar een gezin, of van een klein appartement naar een huis met een tuin, of...vul maar in; een roltrap van vooruitgang en voorspoed. Maar een pad kan natuurlijk ook een heel andere vorm aannemen dan een trap; wat begint als een verharde weg eindigt in een onduidelijk zandpaadje in een bos (waar je ook heel veel andere zandpaadjes in kunt slaan). Of je dacht op een pad te lopen, maar ineens is er een wegversperring of een aardbeving - een breuk waardoor je niet zomaar verder kunt.

Een pad kan ook minder bijzonder zijn, en zich schuil houden in het alledaagse. Je hebt bijvoorbeeld een weg, een weg als een lange lijn, en haast onopvallend, loopt die weg door, en volg jij die weg. Niemand die er lang bij stilstaat, of er van opkijkt.

Valt er iets te zien hier?

Oh nee, niets bijzonders. Hier loopt gewoon een lange weg.

Maar zelfs langs die onopvallende weg, die geen spektakel hoefde te zijn, konden bittere gedachten bloeien. En dat vond ze irritant. Ze wilde er vanaf, en ze een voor een tussen de kieren van de stoeptegels uittrekken, met wortel en al.

‘Ik wil niet bitter worden’

De vriend knikte instemmend: ‘ja daarvoor moet je oppassen’

‘het uitspreken is een goed begin. Ik wil er ook niet moeilijk over doen. Ik heb geen zin mezelf harder te maken, aan te passen. Het is ook mijn plezier, wat me anders wordt afgenomen.’

We herkenden dat plezier in elkaar, dronken onze thee op, en gingen verder. (7 min totaal)

3. Spookrijden (dit plein kwam huiskamers binnen)

Het vervolg is waar het oude op volgt.

De lijn lijkt nu onderbroken te worden. Dat is niet waar, we kunnen een bocht maken, en vinden de weg wel weer terug. Maar laten we niet ontkennen waar we nu zijn, want de lijn komt hier even tot een punt op Mercator, als in, het plein.

In 1999 kwam dit plein huiskamers binnen door heel Nederland.

Ik zag Maggie met haar tas naar een politie agent uithalen.

Ik zag de twee torens van de omringende woonblokken

Ik zag

Cliff

Clyde

Steef

Ik zag een uitbundige menigte uitgedost met de juiste petjes en trainingspakken, een menigte die de jeugd van Amsterdam-West op dat moment verbeeldde, met Surinaamse, Marokkaanse, Turkse en Nederlandse roots.

En ik hoorde:

Cliff, Clyde en Stefan zijn de Klokkenluiders (check de bass, de kick, de snare, de strijkers)

In 1999 bracht de Nederlandstalige hiphop groep de Spookrijders het nummer Klokkenluiders uit, met een video clip die van sommige zenders geweerd werd. Maar ook in 1999 bestond er zoiets als ‘tv kijken on demand’ en werd de clip zo vaak aangevraagd bij muzikzender The Box, dat het Mercatorplein alsnog bij vele huiskamers binnenkwam.

Ik zag Maggie met haar tas naar een politie agent uithalen.

In de video van 4 minuten en 10 seconden, worden twee standpunten voortdurend met elkaar versneden.

Een deel bestaat uit video opnames, het lijken amateurbeelden, ze zijn nu wat gruizig, van een buurtfeest op Mercatorplein. Zo'n 1000 jongeren hebben zich op het plein verzameld, voor een podium met een line-up van lokale en nationale hiphop acts van dat moment; Unique uit Rotterdam, Brainpower, De Spookrijders uit Amsterdam West. Het publiek staat achter dranghekken en springt mee op de beats. Wanneer een van de Spookrijders een T-shirt in het publiek gooit, breekt er een kleine vechtpartij uit. De aanwezige politie (die zowel vanaf het podium als vanuit het publiek een 'fuck the police' krijgt toegeschreeuwd) reageert gespannen; er worden 80 collega's opgeroepen, die met honden en knuppels komen opdagen om het plein leeg te vegen. We zien groepjes jongeren zijstraten inrennen en geslagen worden, we zien Maggie die met haar tas naar een politie agent uithaalt, we zien mensen schreeuwen. Het loopt met een sisser af, een handvol mensen wordt gearresteerd, maar lokale media roepen dit moment uit tot de 'Mercator-rellen', waarbij de Spookrijders worden beschuldigd van het ophitsen van het publiek.

Het andere deel van de videoclip toont een heel ander perspectief. We zien een politie auto door de buurt rijden, rondom het Rembrandt park, met achter het stuur Clyde met zijn geblondeerde dreads, omringd door Steef en Cliften - alle drie gehuld in een politie uniform. Het is genieten, om te zien hoe nonchalant ze in dat uniform bewegen, hoe nu zij in korte scènes achter een groepje jongens aanrennen, in slow motion een tunneltje in, en hoe ze deze spottende scènes afwisselen met raps vanuit de politiewagen, een arm losjes uit het raam.

Een echte vader is een man die voor zijn kinderen zorgt
Een echte moeder is een moeder als de mijne
Een echte emcee kan uit het hoofd rijmen

Deze video clip was hun manier om door middel van een omkering iets van het ontspoorde verhaal terug te nemen.

De 4 minuten en 10 seconden zijn ook een opname, van een moment in de tijd, een moment in de geschiedenis van dit plein, deze buurt, deze weg.

Spookrijden is het rijden tegen de normale rijrichting in, met name op wegen met gescheiden rijbanen. Veel spookrijders komen op de verkeerde rijbaan terecht door een afrit als oprit te gebruiken, maar ongeveer de helft van de gevallen betreft mensen die omkeren op de snelweg, hetzij rechtstreeks, hetzij via een parkeerplaats of tankstation, soms om te ontkomen aan een file. Meestal corrigeert de spookrijder zijn gedrag tijdig.

4. Het huis is overwonnen

Het huis is overwonnen, de straat is uitgevonden.

Dit zijn de woorden van architect Hendrik Wijdeveld, die een eeuw geleden twee identieke langgerekte woonblokken aan beide zijden van de Hoofdweg ontwierp, met een van de meest lange - en strakke - gevels van de stad.

Tik tik tik, de herhalende ramen en de grijze rechthoeken die aan de bovenzijde uit het baksteen steken maken een staccato ritme. Een moment van versnelling.

Tussen 1925 en 1927 werden er in dit deel van de stad 6000 woningen gebouwd als onderdeel van Plan West, voornamelijk bedoeld voor de arbeidersklasse. Een oproep in de zoektocht naar een ontwerp voor deze woningen verkondigde: "De architectuur moet krachtig en eenvoudig zijn als verpersoonlijking van het komende klassebewustzijn van den arbeider. De architectuur moet echter niet te stroef zijn, en het uitwendige moet spreken van het vriendelijk woonvertrek...De kleur van het geheel moet van frisheid getuigen."

Van binnen waren de woningen - de meeste zo'n 50 vierkante meter - identiek ingedeeld. Er werd gesproken over een 'fabrieksmatig gebouwde stad', in record tempo opgetrokken uit gewapend beton door één bouwbedrijf.

Maar het zijn de gevels, ontworpen door verschillende architecten, die van de vele kleine woningen een monumentaal geheel maken. Het huis lost op, achter façades van strakke lijnen, met uitgesproken details (zie de huisnummers, het glas in lood, het verspringende baksteen) en meer fantasierijke hoeken (sierlijk afgerond, of met een opvallende toren).

Waarom wilde Wijdeveld het huis overwinnen? Dat klinkt alsof er voor hem geen eer meer aan de woning te behalen viel, hij wilde iets groters bereiken.

Een eeuw geleden werd er nog anders gedacht over vooruitgang; de toekomst lag verder weg, en was meer veelbelovend.

Na dit uitgesproken blok aan de Hoofdweg zou hij niet veel andere gebouwen meer realiseren, maar eerder utopische - je kunt ook zeggen megalomane - plannen ontwikkelen.

In 1944, en ja, dat was de hongerwinter, maakte hij als voorstel voor een internationaal geologisch onderzoekscentrum een ontwerp voor een schacht in de aarde op vijftien mijl diepte. Een mijl is 1,6 kilometer. Of 5280 feet. Of 2280 voetstappen. Zijn ontwerp 'Plan the impossible' schetste een futuristisch koepelvormig gebouw met daaronder de schacht die als een doorgaande lijn, steeds smaller en dieper, in de donkere aarde verdwijnt. Van de diepere aardlagen was op dat moment nog weinig bekend.

Wijdeveld werd ruim 100 jaar. Net zo oud als de Hoofdweg nu is.

Zo'n 50 jaar nadat de door hem ontworpen huizen werden opgeleverd, zou een nieuwe generatie arbeiders - migranten uit Marokko en Turkije - zich in de buurt vestigen, en gaandeweg met eigen winkels en restaurants op de straathoeken een nieuwe laag aan Plan-West toevoegen.

Architecten met grootse plannen voelen vandaag wat verdacht.

Misschien is het tijd om even over je schouder te kijken.

Probeer je in te beelden hoe de twee Wijdeveld_blokken zich verder richting een verdwijnpunt bewegen, de onbekende horizon tegemoet.

5. De stappen van stanley

Hij is er nu niet, maar ik heb de man met de slippers vaak gezien. Hij loopt langzaam, maar gestaag. Het lopen valt hem zwaar, maar hij zet door: hij blijft vooruitgaan met nietige stapjes, zijn slippers schuifelen over het voetpad, en maken een ritmisch geluid dat je op afstand kunt horen.

De voetstappen van de man moeten haast wel kleiner zijn dan 1 sb-stap

1 sb-stap staat gelijk aan één voetstap van stanley brouwn.

1 stap

2 stappen

3

4

5

67

319

1264

De Hoofdweg heeft een lengte van ongeveer 3143 voetstappen.

Het materiaal van kunstenaar Stanley Brouwn is afstand, en maatvoering.

En ook tijd, ruimte, richting.

Een van zijn bekendste werken is 'this way brouwn', een serie waarin hij op straat aan voorbijgangers naar de weg vraagt. De voorbijgangers krabbelen een route op een papiertje; soms vol aanwijzingen en details, soms niet meer dan een kronkelende lijn, en soms blijft de pagina leeg, als zij de weg niet weten. Op ieder vel stempelt de kunstenaar later de zin 'this way brouwn'. Als toeschouwer weten we niet naar welke weg er gevraagd werd, en waar de route gesitueerd was; 'this way brouwn' vraagt ons zelf een weg te verbeelden.

Brouwn heeft gedurende zijn loopbaan altijd om verbeelding gevraagd, door niet veel te geven. En juist die abstractie, het niet invullen, kan een grote gift zijn.

Hij gaf zeer weinig van zichzelf prijs; we weten dat hij in Paramaribo geboren is, de hoofdstad van Suriname, het land waarnaar het plein aan het beginpunt van de Hoofdweg vernoemd is. We weten dat hij later in Amsterdam woonde, een adres had slechts een paar staten verderop, en dat hij les gaf op de kunstacademie in Hamburg. Met wat speurwerk valt er heus nog wel meer te vinden, maar laten we niet gaan speuren. Sinds begin jaren '70 gaf Brouwn geen interviews meer, en wilde hij niet dat er foto's of biografische gegevens van hem gedeeld werden. Hij wilde ook niet dat zijn werk in andere media gereproduceerd werd. In overzichtsbouken over conceptuele kunst uit die tijd beslaat het hoofdstuk over Stanley Brouwn vaak alleen een lege pagina. Die leegte is niet niets. In de leegte is Brouwn wel degelijk aanwezig, maar we hoeven niet naar de pagina zelf te blijven staren, we wenden onze blik elders, inwaarts, of juist veel verder naar buiten.

Dat Brouwn zijn persoonlijk leven niet wilde delen betekent niet dat zijn werk onpersoonlijk is.

Denk aan de voetstappen. En het meten van afstanden, van wandelingen, niet in zogenaamd 'universele' maten zoals een meter, of het Engelse 'foot', maar zijn voet. En daarmee opent zich ook een ruimte voor jouw voet. Of mijn voet. Of de voet van de man op slippers.

Het gaat hier niet over universele afstanden waarin onze stappen oplossen.

De stap is overwonnen, de afstand uitgevonden?

Nee.

Brouwn maakt ook onze stappen, en onze verbeelding om zowel zijn stappen als alle mogelijke andere stappen te erkennen, onderdeel van zijn werk.

Wandel je nu nog steeds?

Rond deze tijd, heb je ongeveer 2619 stappen afgelegd. Of dat eenzelfde aantal stappen is valt niet met zekerheid te beamen. Om dat zeker te weten, had je de wandeling samen met Stanley Brouwn moeten maken.

Zijn werk is regelmatig in musea tentoongesteld, maar openbaarde zich net zo vaak in de vorm van een publicatie, met een taal zo helder en uitgebeend, teruggebracht tot de kern, om vervolgens weids te kunnen schitteren.

loop enkele ogenblikken heel bewust

in een bepaalde richting;
tegelijktijd bewegen een oneindig aantal
levende wezens in het universum
in een oneindig aantal richtingen.

Hoe voelen je voetstappen nu?

brouwn sprak over zichzelf in de derde persoon. Hij legde afstanden af, en observeerde en registreerde tegelijktijd zichzelf die een afstand aflegde.

In een van de weinige interviews, uit 1967 zei hij over This way brouwn:

'Brouwn laat mensen de straten ontdekken die ze dagelijks gebruiken. Een afscheid van de stad, de aarde, voordat we de grote sprong in de ruimte maken, voordat we de ruimte ontdekken.'

6. Waar paden elkaar kruisen (ontrafeling)

Wat ik van je vraag is een grote lenigheid

Stel je een lijn voor

En volg die lijn

Yoko Ono maakte in de lente van 1964 haar 'Line Piece' met de volgende instructie:

"Draw a line with yourself

Go on drawing until you disappear"

Ik weet niet of de lijn waar we nu zijn recht is

Ik zie een andere beweging

Pak een bal, werp de bal op, en volg de bal

Je pakt hem nogmaals, werpt verder, de bal rolt door,

Je pakt hem nogmaals, en langzaam vormt zich een lijn

Soms raakt de bal zoek

Soms vangt iemand anders de bal op en werpt hem verder

Soms rolt de bal sneller dan je dacht en moet je er gehaast achteraan rennen.

Maar nu rennen we even niet.

We lopen

Langs de Hoofdweg.

In 1966 vertelt Yoko Ono in een publiek gesprek over haar 'instruction paintings'.

"Mijn interesse gaat vooral uit naar "schilderen om in je hoofd te construeren", zegt ze. "In je hoofd is het bijvoorbeeld mogelijk dat een rechte lijn bestaat - niet als een onderdeel van een curve, maar als een rechte lijn. Ook kan een lijn tegelijktijd recht, gebogen en iets anders zijn. Een stip kan bestaan als een 1,2,3,4,5,6-dimensionaal object... Een zonsondergang kan dagen duren, je kunt alle wolken in de lucht opeten."

Wat ben je aan het doen?

Oh, niets speciaals, ik loop gewoon langs de Hoofdweg (maakt stilletjes een lijn)

Honderd jaar geleden werd deze weg tot Hoofdweg uitgeroepen. 'Een centrale verkeersweg', zo staat er op het bordje in de buurt van ons beginpunt.

Er was een plan. Om arbeiders te 'verheffen'. Hendrik Wijdeveld was bezig het huis te overwinnen.

De tijd liep door, en de weg veranderde, of nou ja, het was eerder de omgeving die veranderde; met steeds weer andere bewoners, die plat Amsterdams tot Arabisch spreken, met op sommige delen - zoals hier in Bos en Lommer - nieuwe huizenblokken en supermarkten die hun fruit en groente uitstallen op de stoep. Maar ook de komst van de swapfietsen. Airbnb gasten. Meer afleiding op de zijwegen.

De Hoofdweg was er gewoon, die viel niet op. En precies in die combinatie van onopvallendheid en het monumentale - ik geef je een lijn, met een potentieel beginpunt - schuilt een grootse uitnodiging. Voor een beweging. Van berusting en koppigheid. Die tegelijkertijd nonchalant en doeltreffend is. Van een hele lange, langzame aanloop.

Stel je een duikplank voor.

Je doet er een dag over de twintig treden van de ladder op te klimmen.

Omdat niemand in het zwembad zich verder lijkt te interesseren voor de duikplank kun je alle tijd nemen.

Terwijl je klimt, blijft je haar groeien, je kunt het niet meer stoppen.

Als je bovenaan staat, probeer je het aantal stappen in te schatten. Het zullen er zo'n 14 zijn. Je besluit er twee dagen over te doen. En in die tijd denk je aan vele andere lijnen:

Hoe de Sprookrijders stapvoets in hun politiewagen het Rembrandtpark doorrijden;

Hoe Wijdeveld een scherpe diagonale lijn op het carbonpapier schetst;

Hoe de man met de slippers zijn pad langs de Hoofdweg iedere dag opnieuw schuifelt;

Hoe Yoko Ono glimlacht om de lijn die ze in haar hoofd tekent, en ze die lijn vervolgens laat verdwijnen;

Hoe Stanley Brown vastberaden door kosmische stralen loopt.

Op de derde dag

Of was het na 3 seconden

Of was het na de afgelopen 30 minuten?

Ga je verder.